

Piteå kommun

Plan mot kränkande behandling

Sjulsmarks skola 2024/2025

Bakgrund

I skolans likabehandlingsarbete styrs arbetet av tre viktiga lagar: Skollagen (2010:800) kap. 6, Diskrimineringslagen (2008:567) och Barnkonventionen (2018:1197). Enligt Skollagen 6 kap. 8 § är det rektorns ansvar att, i samråd med personal och elever, upprätta en likabehandlingsplan i början av varje läsår och att kommunicera denna plan till vårdnadshavare. Planen ska tydligt visa hur skolan arbetar för att främja likabehandling och motverka diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Den ska också beskriva hur skolan hanterar och följer upp eventuella incidenter.

Riksdagen har beslutat om ett förbud mot diskriminering och kränkande behandling av barn, elever och vuxna, vilket innebär att diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning, funktionsnedsättning, ålder och könsöverskridande identitet eller uttryck inte är tillåtet. Dessutom ska skolan aktivt förebygga och motverka trakasserier och annan kränkande behandling.

Barnkonventionen, som trädde i kraft som svensk lag 2020, innehåller flera artiklar som styr arbetet med likabehandlingsplanen. Artikel 2 stadgar att alla barn har samma rättigheter och lika värde, och att ingen får diskrimineras. Artikel 3 betonar att barnets bästa alltid ska beaktas i alla åtgärder som rör barnet. Artikel 6 garanterar varje barn rätt till liv, överlevnad och utveckling på alla områden – fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Artikel 12 lyfter fram barnets rätt att uttrycka sina åsikter och få dem beaktade i frågor som rör dem, där hänsyn ska tas till barnets ålder och mognad. Dessa artiklar utgör grundläggande riktlinjer för att säkerställa ett inkluderande och rättvist arbetssätt i skolans likabehandlingsarbete.

Varje verksamhet ska ha en plan mot kränkande behandling och syftet med planen är att främja elevers lika rättigheter när det gäller ovanstående punkter.

Diskriminering

En förenklad beskrivning av diskriminering enligt diskrimineringslagen är att någon missgynnas eller kränks och att missgynnandet eller kränkningen har samband med någon av dessa sju diskrimineringsgrunder:

- **Kön:** Trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till en elevs könstillhörighet.
- **Etnisk tillhörighet:** Med etnisk tillhörighet menas att någon tillhör en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Skolan har också ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.
- **Religion och annan trosuppfattning:** Undervisningen får inte missgynna någon elev på grund av hans eller hennes religion.
- **Funktionsnedsättning:** Funktionsnedsättningar kan vara fysiska, psykiska eller intellektuella och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, som att man använder rullstol, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, NPF och dyslexi.
- **Sexuell läggning:** Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund. Det inkluderar arbetet mot homofobi och rätten till likabehandling oavsett sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homo-, bi- och heterosexualitet.
- **Könsöverskridande identitet eller uttryck:** Det omfattar de flesta transpersoner. Begreppet används om människor som på olika sätt bryter mot samhällets normer kring könsidentitet och könsuttryck. Mot föreställningar om hur kvinnor och män, pojkar och flickor förväntas vara och se ut.
- **Ålder:** Elever får inte trakasseras eller diskrimineras på grund av ålder. Till exempel får man inte reta någon för att han eller hon är yngre än sina klasskamrater.
- **Direkt diskriminering:** En elev missgynnas och det har direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna, exempelvis elevens kön.
- **Indirekt diskriminering:** Man kan också diskriminera genom att behandla alla lika (Skolverket, 2022).

Trakasserier

Trakasserier är när någon betar sig på ett sätt som skadar någons känsla av att vara värdefull, och det är kopplat till diskriminering. Det kan innebära saker som kommentarer, gester eller att ignorera någon. Ett exempel på trakasserier kan vara när en lärare skämtar om en elev för att han bär en kippa (Skolverket, 2022).

Kränkande behandling

I skollagen och läroplanerna används begreppet "kränkande behandling" på ett brett sätt och det inkluderar alla typer av kränkningar, inklusive diskriminering enligt diskrimineringslagen, samt diskriminering baserad på andra omständigheter som rör individen. Enligt Regeringsformen måste samhället motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språk, religion, funktionshinder, sexuell läggning, ålder och andra personliga omständigheter.

I skollagen, särskilt i kapitel 6, begränsas dock "kränkande behandling" till att avse kränkande beteenden som påverkar ett barns eller elevs värdighet utan att nödvändigtvis vara diskriminering enligt diskrimineringslagen (Skolverket, 2022).

- Gemensamt för all kränkande behandling är att någon eller några kränker principen om alla människors lika värde.
- Kränkningar är ett uttryck för makt och förtryck.
- Kränkningar kan utföras av en eller flera personer och riktas mot en eller flera.
- En kränkning kan äga rum vid enstaka tillfällen eller vara systematiska och återkommande.
- Kränkningar utförs av och drabbar såväl barn som vuxna.

En viktig utgångspunkt är den individuella upplevelsen och att den som uppger att han eller hon blivit kränkt, alltid måste tas på allvar. En kränkning är ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Kränkningarna kan vara:

- Fysiska (slag, knuffar)
- Verbala (hot, svordomar, öknamn)
- Psykosociala (utfrysning, blickar, alla går när man kommer)
- Texter och bilder (även som lappar, fotografier, SMS, MMS, MNS och meddelanden på olika webbcommunities)

Kränkande behandling kan i sin tur delas in i:

- Trakasserier
- Annan kränkande behandling

Annan kränkande behandling

Med det menas ett uppträdande som kränker ett barns värdighet men som saknar koppling till en diskrimineringsgrund, t.ex. mobbning men även enskilda händelser som inte är mobbning.

Mobbning handlar om upprepade kränkningar. I skolans styrdokument kallas det inte längre "mobbning." I stället använder de orden "diskriminering" och "kränkande behandling." Detta beror på att lagen säger att till och med enskilda kränkningar måste stoppas (Skolverket, 2022).

Kränkningar kan vara mellan:

- Elev/elev (t.ex. nedvärderande uttryck om kläder, utseende, föräldrar, syskon, materiella saker, färdigheter, kränkande gester och glåpord)
- Elev/lärare (t.ex. skällsord, knuffar, kränkande gester och glåpord)
- Lärare/elev (t.ex. ironi)

Sjulsmarks plan för lika behandling

Värdegrund Sjulsmarks skola

Tillsammans för en inspirerande, trygg och tillitsfull miljö där arbetsglädje, stolthet, delaktighet och tilltro till allas kompetens är grunden. Genom kreativa och utmanande uppgifter, lust och harmoni möjliggör vi lärande och utveckling för alla.

Kartläggning

Genom en digital trivselenkät med samtliga 44 elever samt trivselsamtal med 8 elever som svarade lägre på en eller flera frågor, har vi fått en god bild av trygghet och trivsel på skolan. Resultaten visar att 100% av eleverna i årskurs 1-3 samt 100% i årskurs 4-6 trivs ofta eller alltid i skolan. 95% av eleverna i årskurs 1-3 och 100% i årskurs 4-6 känner att de ofta eller alltid har kompisar i skolan. Samtidigt uppger 100% i årskurs 1-3 och 95% i årskurs 4-6 att de känner att de lär sig i skolan. När det gäller trygghet känner sig 79% av eleverna i årskurs 1-3 och 90% i årskurs 4-6 ofta eller alltid trygga i skolan. Vidare uppger 95% av eleverna i årskurs 1-3 och 80% i årskurs 4-6 att de ofta eller alltid har förtroende för de vuxna på skolan. Slutligen känner 95% av eleverna i årskurs 1-3 och 100% i årskurs 4-6 att de ofta eller alltid har det bra på rasterna. De 8 eleverna som intervjuades hade inte svarat "ofta" eller "alltid" på en eller flera av frågorna, vilket indikerar områden där vi behöver förbättra vår insats för att säkerställa att alla elever känner sig trygga och trivs i skolan. Vid intervjuerna med de yngre eleverna har det framkommit att de kände sig otrygga med enstaka specifika elever, antingen yngre eller äldre. Några av de äldre eleverna uppgav att de saknade förtroende för lärarna, då de kände att lärarna inte litade på dem. Samtliga elever hade dock förtroende för minst en lärare på skolan.

Dessa insikter pekar på behovet av att arbeta med relationer och förtroende mellan elever samt mellan elever och lärare för att skapa en tryggare och mer inkluderande skolmiljö. Vi kommer att fokusera på att förbättra dessa områden genom riktade insatser och åtgärder.

Mål

- Alla ska respektera varandra för den man är.
- Stärka förtroendet mellan elever och lärare.
- Alla ska känna sig trygga.

- Alla ska kunna delta i alla olika rastaktiviteter där alla använder ett vårdat språk och peppar varandra.
- Eleverna ska känna sig delaktiga i rastaktiviteter.

Åtgärder för att nå målen

- Åldersblandade grupper (Kompisgrupper) regelbundet. Ansvar: Pedagogerna.
- Genomföra regelbundna aktiviteter som främjar positiva interaktioner mellan elever och lärare. Ansvar: Lärare i åk 4-6.
- En kompisdag med tema "normer och värden".
- De äldre eleverna introducerar skolans regler för de yngre eleverna med hjälp av tidigare utarbetat bildmaterial. Ansvar: Klasslärare åk 5 och 6.
- Aktuella lekar - åk.6 går igenom regler och genomför utelekar.
- De äldre eleverna (åk 5-6) gör en aktivitet tillsammans med de yngre eleverna på skolan. Ansvar: Lärare i 1-3:an och 4-6:an.
- Aktualisera (synligt med text och bildstöd) och kontinuerligt påminna om reglerna. Ansvar: Pedagogerna.
- Påtala vikten av arbetsro och eget ansvar. Uppmuntra och berömma när det går bra. Ansvar: Pedagogerna.
- Minst 2 rastvärdar/rast. Alla rastvärdar bär reflexväst. Pedagogerna hjälper till med det sociala samspelet på rasterna så att ingen ska känna sig ensam. Ansvar: Pedagogerna.
- Bestämda platser i matsalen för alla elever för att skapa trygghet. Ansvar: Pedagogerna.
- Gemensamma utedagar hela skolan (Vasaloppet, Skoljoggen, Lingonplockning, etc.). Ansvar: Pedagogerna.
- En årlig aktivitet tillsammans med förskolan. Ansvar: Pedagogerna.
- Åldersöverskridande samarbete - redovisningar, högläsning. Ansvar: Pedagogerna.
- Pedagog finns i omklädningsrummen och eleverna har fasta platser. Ansvar: Pedagogerna.
- Styrda rastaktiviteter 1 gång/veckan. Fokus på samarbete och inte tävlingsmoment. Ansvar: Rastansvarig.
- Kompishjärta dit eleverna kan gå när de inte vet vad/vem de ska leka med.

- De som vill i åk 4-6 får, efter elevernas önskemål, ha en innerast i veckan.
- Eleverna får vara delaktiga vid inköp av saker till raster.

Åtgärderna ska vara genomförda innan vårterminens slut.

Uppföljning

- Vi diskuterar regelbundet om hur det sociala klimatet är på skolan. Ansvar: Pedagogerna.
- Eleverna svarar på trivselfrågor i samband med IUP-samtal. Ansvar: Pedagogerna.
- Utvärdering i slutet på varje termin av trygghetsarbetet. Ansvar: Rektor och pedagogerna.

Trivselregler

Ses över varje år, alla elever kan lämna sina synpunkter på klassråden. De äldre eleverna går igenom skolans trivselregler i alla klasser vid terminens början. Klassrumsreglerna görs i respektive klassrum tillsammans med eleverna på klassråd. Ansvar: Pedagogerna.

Elevernas delaktighet

Eleverna informeras om att elevversionen av "Likabehandlingsplan/Plan mot kränkande behandling" hängs upp på angiven plats i skolan. Alla pedagoger går igenom planen varje höst i klasserna.

Föräldrars delaktighet

För att måluppfyllelsen ska öka så är det viktigt med en nära föräldrasamverkan. I veckobrev informeras föräldrarna om vad vi gjort och om vad som ska hända. Likabehandlingsplanen finns upphängd på anslagstavlan i foajén. Trygghetsteamet presenteras varje höst på föräldramötet. Ansvarig: Rektor och pedagoger.

Gemensamma dagar

Vi har några gemensamma "friluftsdagar" varje läsår i form av idrottsevenemang, samarbetsövningar, bärplockning mm. Vi har även Lilla Vasaloppet och olika former av

vinteraktiviteter. En dag på vårterminen har skola och förskola en gemensam aktivitetsdag.
Ansvarig: Pedagogerna.

Processen av ”Plan mot kränkande behandling”

- Det är rektor och trygghetsteamet som är ansvarig för att upprätta en likabehandlingsplan. Vi skriver om ”Plan mot kränkande behandling” varje hösttermin. Vi gör om målen efter kartläggningar och enkäter. Ansvar: Trygghetsteamet men alla pedagoger är delaktiga.
- Elevversionen går igenom med eleverna varje höst. Vi hänger upp båda versionerna på anslagstavlan i foajén så att föräldrar och elever kan ta del av dem och komma med synpunkter.

Åtgärder vid akuta situationer

Om en elev utsätts för trakasserier eller annan form av kränkande behandling av en annan elev följs nedanstående plan:

1. Den pedagog som upptäcker kränkningen ska genast ingripa. Meddela elevernas mentorer. Kränkningsanmälan görs och utreds.
2. Samtal med den som utsatts för kränkningen och övriga inblandade för att klargöra vad som hänt och om det hänt tidigare. Samtalet dokumenteras. Vårdnadshavaren kontaktas till alla berörda elever.
3. Uppföljningssamtal av mentor efter ca 1 vecka för att se om kränkningarna har upphört. Om så är fallet så avslutas ärendet. Samtalet dokumenteras.
4. Trygghetsteamet kopplas in. Samtalen dokumenteras.

Om det kommer fram information att en vuxen har kränkt, trakasserat eller diskriminerat en elev så kontaktas rektor. Det är sedan rektors uppgift att se till att föräldrarna kontaktas och att ärendet åtgärdas, dokumenteras och följs upp.

Du kan som förälder och elev alltid vända dig till Barn- och elevombudet och Diskrimineringsombudsmannen.

Trygghetsteamets arbetsmodell vid upprepade kränkningar

1. En från Trygghetsteamet träffar först de/de elever som är utsatta och samlar fakta kring det som har hänt. Man kommer överens om en ny träff om ca 1 vecka. Samtalet dokumenteras.
2. Två från Trygghetsteamet träffar den/de som har utsatt andra. Man är tydlig med att det som har hänt inte är accepterat och enligt lag förbjudet. En överenskommelse görs och en ny träff bestäms efter ca 1 vecka. Samtalet dokumenteras.
3. Vårdnadshavare och rektor informeras.
4. Uppföljningssamtal med alla parter. Samtalen dokumenteras.
5. Vid behov ytterligare uppföljningssamtal som dokumenteras.
6. Om kränkningarna eller trakasserierna inte upphört kallas de elever som mobbar tillsammans med vårdnadshavare till samtal hos rektor och skolkurator. En handlingsplan upprättas för att komma till rätta med problemet.
7. Om kränkningarna fortfarande inte har upphört så vidtas andra åtgärder, t.ex. kontakta socialtjänsten eller polismyndigheterna. Om det är en händelse där det är anmälningsplikt som handlar om att ett brott begåtts eller om elever far illa ska det anmälas till socialtjänst, polis eller arbetsmiljöverket direkt.

Kränkningsanmälan görs och utreds vid varje kränkningstillfälle!

Kontaktuppgifter

Har du frågor kontakta rektor Carina Stridsman Fjellström

0911 – 69 75 53

070-696 64 46

Trygghetsteamet består av:

Sanna Sveins, lärare

Charlotte Nyman, specialpedagog

Referenser

Brå (2009). *Effekter av anti-mobbningsprogram – vad säger forskningen?*

DO, BEO och Skolinspektionen (2009). *Förebygga diskriminering och kränkande behandling*

SFS 2010:800. Skollagen. Stockholm: Sveriges riksdag.

Skolverket (2022). *Främja, förebygga, upptäcka och åtgärda - Hur skolan kan arbeta mot diskriminering och kränkande behandling*

www.do.se

www.friends.se